

10.6.2021

Vláda nemá jasný plán pre ozdravenie verejných financií

Slovenské verejné financie prešli za posledné roky už pred krízou výrazným zhoršením udržateľnosti, vďaka ktorému sa dostali z pásma nízkeho rizika do pásma vysokého rizika a dnes ich treba považovať za dlhodobo neudržateľné. Aj keď samotná pandémia prispela k zhoršeniu udržateľnosti, najvýraznejšie zhoršenie zdravia verejných financií sa odohralo ešte pred pandemiou - v roku 2019. Dôvodom bolo opakované zhoršovanie štrukturálneho deficitu v dobrých časoch a negatívne zásahy do dôchodkového systému.

Ako RRZ odvtedy upozorňuje, verejné financie v súčasnom stave vysokého rizika nebudú schopné čeliť starnutiu obyvateľstva a z toho vyplývajúcim nákladom v dôchodkovom systéme, zdravotníctve a dlhodobej starostlivosti. Princíp dlhodobej udržateľnosti je ústavným princípom pre spravovanie verejných financií a hospodárska politika vlády by ho mala rešpektovať. Z tohto pohľadu hodnotí RRZ aj vládou predložený Program stability SR, v ktorom vláda prezentuje svoju stratégiu riadenia verejných financií na obdobie rokov 2021 až 2024.

RRZ konštatuje, že vládou cielený deficit na úrovni 3,8% HDP do konca roku 2024 bez dôchodkovej reformy by mohol zhoršiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií o 0,5 percenta. Dôvodom je skutočnosť, že štrukturálny deficit sa bude automaticky, aj bez opatrení vlády, postupne zlepšovať na lepšiu úroveň s akou uvažuje vláda. Verejné financie by tak nielen naďalej zostali v pásme najvyššieho rizika, ale riziká pre ich udržateľnosť by sa ešte zvýšili.

RRZ odporúča, aby vláda predstavila jasnú konsolidačnú stratégiu s cieľom znížiť do roku 2024 deficit pod úroveň 3% HDP a zároveň zlepšiť udržateľnosť verejných financií bezpečne do pásma stredného rizika. Takéto zlepšenie udržateľnosti môže vláda dosiahnuť dodatočným znižovaním deficitu rozpočtu alebo prijatím aj iných opatrení s pozitívnym dlhodobým vplyvom, ako napr. dôchodkovou reformou. **Samotné potenciálne riziká v budúcom pandemickom vývoji by nemali byť dôvodom absencie takýchto štrukturálnych opatrení, nakoľko prípadnú pandemickú pomoc ekonomike je vždy možné riešiť dočasnými, v prípade potreby aj masívnejšími opatreniami, resp. presunom investícií z budúcnosti do prítomnosti.**

V rokoch 2022 až 2024 môže ekonomika očakávať výrazné oživenie na hranici prehrievania, ktoré budú popri postpandemickom raste stimulovať aj zdroje z Plánu obnovy a eurofondov. RRZ preto naďalej odporúča v takejto situácii prijať konsolidačné opatrenia už v 2022 a to na úrovni 0,5 % HDP. V roku 2023 by bez toho, aby bol ohrozený ekonomický rast, mohla konsolidácia rozpočtu nad rámec scenára nezmenených politík dosiahnuť minimálne 1 % HDP.

Na dosiahnutie stredného rizika udržateľnosti je potrebné pokračovať v ozdravovaní verejných financií aj v roku 2024. Na rozdiel od rokov 2022 a 2023 by však okamžité zlepšenie bilancie mohlo byť čiastočne alebo úplne nahradené zlepšením dlhodobej udržateľnosti dôchodkového systému tak, ako to vláda avizuje v programe stability a Pláne obnovy SR.

Návrh ústavného zákona upravujúci dôchodkový systém predložený do legislatívneho procesu ministerstvom práce zlepšuje dlhodobú udržateľnosť len v polovičnej miere oproti záväzku deklarovanom v Pláne obnovy SR. Ak nedôjde k náprave, zostávajúca časť bude potrebné nahradiť dodatočnou konsolidáciou deficitu na úrovni 1 % HDP aj v roku 2024.

Celú analytickú správu aj jej zhrnutie [nájdete tu](#).

Kontakt: media@rrz.sk